

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ»

Освітня **Філософія, Соціологія «Бакалавр»**
програма: _____

галузі знань **03 «Гуманітарні науки», 05 «Соціально поведінкові науки»**

_____ (шифр і назва напрямку)

спеціальності **033 «Філософія», 054 «Соціологія»**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.

Івано-Франківськ – 2019 рік

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Назва дисципліни	Соціальна філософія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач	К.ф.н., доц., професор Голянич Михайло Юрійович
Контактний телефон викладача	050-373-63-75
e-mail викладача	kfsr@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	«Філософія» / Нормативна дисципліна «Соціологія» / Вибіркова
Обсяг дисципліни	180 год./ 6 кредити ECTS
Сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
консультації	Вівторок на 4 парі в аудиторії 503

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Дисципліна «Соціальна філософія» вивчається студентами 3-го курсу як окрема галузь філософських знань після історико-філософських дисциплін, логіки, онтології, історії соціології, загальної соціологічної теорії й складає методологічну основу для подальшого вивчення філософії історії, філософії права, філософії техніки, праксеології, соціології праці, соціології політики та інших філософських і соціологічних дисциплін. Програма дисципліни включає основні теми виникнення та історії розвитку соціальної філософії, специфіки її предмету, соціально-філософського осмислення суспільства як системи що само-розвивається, співвідношення людини і суспільства, характеру і типів суспільних відносин, засад самоорганізації, функціонування та розвитку суспільства, його структури, взаємозв'язку головних сфер суспільного життя.

Курс лекцій передбачає висвітлення основних періодів історії соціальної філософії та внеску українських і зарубіжних мислителів у її розвиток, виклад теоретичних положень про сутність людини як біосоціальної і духовної істоти та суб'єкта суспільного розвитку, про суспільство як складну соціальну систему, типи соціальних відносин, спрямування соціальних процесів, структуру і розвиток суспільства, про культурний, цивілізаційний й аксіологічний, глобалізаційний аспекти діяльності людини і людства.

Тематика і зміст семінарських занять включають поглиблене засвоєння ключових категорій соціальної філософії, розуміння основних теоретичних положень з праць зарубіжних та вітчизняних мислителів в галузі соціальної філософії, пояснення складних соціальних явищ і процесів, функціонування і взаємовпливу сфер суспільного життя.

3. МЕТА ТА ЦІЛЕСПРЯМУВАННЯ КУРСУ

Мета: розкрити сутність співвідношення людини і суспільства, що складає зміст предмету соціальної філософії, та сформувати у студентів інтерес до соціально-філософського осмислення процесів виникнення, функціонування і розвитку суспільства та здатність поглиблювати набуті знання про людину і суспільство у їх співвідношенні. Навчальна дисципліна «Соціальна філософія» спрямована на розширення соціального пізнання і активізацію студентів у формуванні філософської культури і розкриття їх творчого потенціалу як майбутніх фахівців у гуманітарній сфері, здатних орієнтуватися у сучасному динамічному, глобалізованому світі і підготовлених до збереження й поширення кращих традицій українського народу в поєднанні з утвердженням загальнолюдських цінностей.

При вивченні курсу цільовими орієнтирами для студентів є:

- основне коло питань виникнення і розвитку соціальної філософії, виокремлення її в окрему галузь філософських знань, специфіку предмету соціальної філософії та значення соціально-філософських ідей, висловлених зарубіжними і вітчизняними мислителями, зміст основних положень про співвідношення людини і суспільства,

про структуру суспільства, основні сфери суспільного життя, характер суспільних відносин, про розвиток суспільства та основні засади його функціонування, про взаємозалежність і взаємодію суспільства та особистості;

- аналізувати тексти філософських творів та уривків праць українських та зарубіжних мислителів стосовно виокремлення соціально-філософських ідей та пояснювати їх значення для соціального пізнання, давати визначення основних категорій соціальної філософії, розкривати вузлові питання виникнення, функціонування та розвитку суспільства, взаємозв'язку основних сфер суспільного життя, самостійно формулювати й висловлювати думки щодо дискусійних питань співвідношення людини і суспільства та складних суперечливих соціальних процесів, аргументовано захищати власну думку та толерантно відноситись до поглядів інших авторів, критично переосмислювати набуті знання та спрямовувати їх на духовне збагачення своєї особистості, на гуманізацію суспільних відносин.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (КОМПЕТЕНТНОСТІ)

У результаті вивчення курсу «Соціальна філософія» студенти набувають загальні, спеціальні та практично-предметні **компетентності**:

- здатність філософського осмислення різноманітних проблем суспільного та індивідуального буття і сенсу людського життя;
- здібність самостійно набувати та поповнювати знання для вироблення світоглядно-особистісної орієнтації на утвердження загальнолюдських цінностей та збереження й примноження національних традицій українського народу;
- усвідомлена готовність займати активну громадянську позицію, брати участь у визначенні напрямку трансформації сучасного українського суспільства через глибоке засвоєння знань філософських і соціологічних дисциплін як методологічної основи орієнтації у різноманітності соціальних процесів і складності суспільного життя;
- зацікавленість у широкому використанні нових інформаційних технологій у сфері освіти та зорієнтованість у пошуках необхідної інформації для ефективної фахової підготовки в галузі філософії та соціології;
- спроможність відтворювати та інтерпретувати теоретичні положення з основних тем курсу, давати визначення й пояснювати ключові категорії соціальної філософії та критично переосмислювати і поглиблювати набуті знання;
- здатність аналізувати філософські праці й виокремлювати висловлені зарубіжними й українськими мислителями соціально-філософські ідеї та їх значення для розвитку філософії;
- здатність продемонструвати розуміння складних соціальних явищ і процесів, самостійно сформулювати і висловлювати думку щодо дискусійних питань співвідношення людини та суспільства, пошуку шляхів вирішення складних суспільних проблем;
- схильність до пошукової науково-дослідницької чи професійно-педагогічної діяльності в галузі філософії чи соціології та готовність розкрити творчий потенціал, свої особисті проекти у обраній сфері фахової підготовки;
- готовність реально визначати перспективи своєї професійної діяльності у швидко змінюваному сучасному світі й демонструвати кращі позитивні якості майбутнього фахівця в умовах конкурентного середовища.

5. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Обсяг курсу 180 год.	
Види занять	Загальна кількість годин
Лекції	30 год.
Семинарські заняття	36 год.
Самостійна робота	114 год.

Ознаки курсу			
семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
6-й	033 філософія	3-й курс	Нормативний
семестр	054 соціологія		Вибірковий

ТЕМАТИКА КУРСУ

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
1	2	3	4	5	6
<p>Тема 1. Соціальна філософія: предмет, функції, основні категорії.</p> <p>1. Онтологічний, гносеологічний, аксіологічний аспекти соціального пізнання.</p> <p>2. Об'єкт, предмет, основні категорії соціальної філософії.</p> <p>3. Функції соціальної філософії та її місце в системі гуманітарних наук.</p>	Лекція, Семинар	1,3,7-11, 13,17	Конспект 4 4 С.р. - 10	5	Лютий, 2020 (згідно з електронним розкладом)
<p>Тема 2. Генеза соціальної філософської думки</p> <p>1. Проблема періодизації історії соціальної філософії.</p> <p>2. Початки соціально-філософської думки та зміна парадигми її розвитку у Європі до XIX ст.</p> <p>3. Конституювання соціальної філософії в XIX ст. як окремої галузі філософських знань. Соціально-філософські учення О. Конта, Г. Спенсера.</p> <p>4. Основні напрями розвитку соціальної філософії в XX ст.</p> <p>5. Множинність сучасних соціально-філософських учень та проблема їх систематизації</p>	Лекція Семинар	1-3, 9-10	Конспект 4 6 Ср. - 16	5	Лютий, 2020

<p>Тема 3. Соціально-філософська думка України.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Витоки соціально-філософської думки України. 2. Соціально-філософські ідеї Г. Сковороди. 3. Українські мислителі XIX ст. про людину, суспільство та засади суспільного життя. 4. Соціально-філософська концепція І. Франка. 5. Соціальна філософія в Україні XX – поч. XXI ст. 	Лекція Семинар	4,5,9,16, 17	Конспект 4 4 Ср. - 12	5	Березень 2020
<p>Тема 4. Людина як об'єкт соціально-філософського аналізу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природа та життя як передумови людського буття. 2. Концепції походження людини. 3. Сутність людини як біосоціальної та духовної істоти. 4. Людина як суб'єкт суспільно-історичної діяльності. 	Лекція, Семинар	1,4,5,9,15, 17,18	Конспект 2 2 Ср. - 10	5	Березень 2020
<p>Тема 5. Суспільство як соціальна система та основи її самоорганізації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні концепції суспільства. 2. Поняття суспільства та проблема його визначення. 3. Соціальність та соціальні закони, їх специфіка. 4. Практично-предметна діяльність як спосіб буття людини та суспільства. 5. Суспільне виробництво як цілісний процес. 6. Праця – основа саморозвитку людини та самоорганізації суспільства. 	Лекція, Семинар	1,3,6-17	Конспект 4 6 Ср. - 14	5	Березень 2020
<p>Тема 6. Структура суспільства та основні сфери суспільного життя.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Базисні компоненти суспільства як соціальної системи. 2. Суспільні відносини, їх типи та суб'єкти суспільних відносин. 3. Суспільне життя та його основні сфери. 4. Системно-структурні взаємозв'язки матеріально-економічної, соціальної, політичної, духовної сфер суспільного життя. 	Лекція, Семинар	1,3,6-15	Конспект 4 6 Ср. - 12	5	Березень- квітень 2020
<p>Тема 7. Розвиток суспільства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття соціального процесу та суспільного розвитку. 2. Типи соціальних процесів. 3. Джерела та рушійні сили розвитку суспільства. 4. Суспільний прогрес і проблема його критеріїв. 	Лекція, Семинар	1,5-13, 16-18	Конспект 2 4 Ср. - 10	5	Квітень, 2020
<p>Тема 8. Природна основа суспільства: внутрішній і зовнішній аспекти.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природні початки первинних елементів суспільства. 2. Природне в основних сферах суспільства. 3. Суперечливість взаємодії суспільства і природи. 	Лекція	1,3,5-13	Конспект 2 Ср. - 10	5	Квітень, 2020

<p>Тема 9. Особистість і суспільство у аксіологічному вимірі.</p> <ol style="list-style-type: none"> Особистість як суб'єкт суспільної діяльності та розвитку суспільства. Типи особистостей. Поняття цінності. Види і типи цінностей. Роль цінностей в житті суспільства та особистості і проблема формування та зміни ціннісних орієнтацій у сучасному українському суспільстві. 	Лекція, Семинар	1,4,9,17-18	Конспект 2 4 Ср. - 10	5	Квітень-травень, 2020
<p>Тема 10. Суспільство і людство: культурологічний, цивілізаційний та глобалізаційний аспекти.</p> <ol style="list-style-type: none"> Соціально-філософський аналіз культури та її сутності. Цивілізація та цивілізаційні засади функціонування й розвитку суспільства. Глобалізація сучасного світу та шляхи розв'язання глобальних проблем людства. Проблема майбутнього людства та соціальне прогнозування. 	Лекція	1,5,9,12,15-18	Конспект, підготовка до контрольної роботи 2 Ср. - 10	5	Травень 2020

6. Система оцінювання курсу

Загальні вимоги	Оцінювання вивчення курсу «Соціальна філософія» здійснюється згідно з вимогами діючих в університеті нормативних документів і включає оцінки за результатами навчання впродовж семестру (до 50 балів) і складання іспиту (до 50 балів). Всього за університетською системою до 100 балів. Підсумкова оцінка виставляється у загальній відомості і заліковій книжці, за національною системою, 100-бальною шкалою і ECTS: відмінно – 90-100 (A), добре – 80-89 (B), добре – 70-79 (C), задовільно – 60-69 (D), задовільно – 50-59 (E), незадовільно – 26-49 (FX), незадовільно – 1-25 (F)
Семестровий контроль	Оцінюється навчальна робота студентів впродовж семестру на семінарських заняттях, лекціях та при написанні письмової контрольної роботи.
Семінарські заняття	Відповіді на питання планів семінарів оцінюються за п'ятибальною шкалою; із загальної суми оцінок виводиться середня арифметична з ваговим коефіцієнтом 10 для розрахунку у 50-бальній шкалі.
Лекційні заняття.	Присутність/відсутність студента на лекціях фіксується в академічному журналі. Пропущені теми студент опрацьовує самостійно і звітує у формі усної відповіді чи конспекту з даної теми.
Письмова контрольна робота.	Контрольна робота або тестове завдання виконується кожним студентом і оцінюється за п'ятибальною шкалою. Оцінка записується в окремій графі академжурналу і враховується при допуску до підсумкового контролю.

Підсумковий контроль.	Підсумковий контроль здійснюється у письмовій формі на екзамені, до якого допускається студент, якщо він набрав впродовж семестру 26 і більше балів. Відповіді на завдання екзаменаційних білетів оцінюються так: 1-3 питання, що потребують відтворення основних положень програмового матеріалу – по 5 балів; 4 питання – що вимагає розгорнутої відповіді – 15 балів; 5-те завдання, що включає аналіз фрагменту тексту і авторське пояснення висловлених соціально-філософських ідей – оцінюється до 20 балів. Загальна кількість балів за екзамен виставляється в окремій графі журналу після семестрової кількості балів. Підсумкова оцінка виводиться додаванням кількості балів семестрового контролю і екзамену (за 100-бальною шкалою) і записується у останній графі академжурналу і відповідно у відомості підсумкового контролю.
-----------------------	---

7. Політика курсу (академічні правила)

Під час навчання відносини між викладачем і студентами ґрунтуються на принципах взаємоповаги, відповідальності і добросовісності. Ретельна підготовка та відвідування лекцій і семінарських занять, консультацій є умовою успішного вивчення курсу та допуску до підсумкового контролю. Пропущені теми студенти вивчають самостійно й відпрацьовують під час консультацій усно або писемно (конспект, тест). Для зацікавленості й активізації навчально-творчої роботи з курсу студентам пропонується виконати індивідуально науково-пошукове завдання, написання реферату, філософського есе, доповіді чи повідомлення на конференції, участь у дебатах, олімпіадах чи конкурсах наукових студентських робіт, за що нараховуються додатково до 10 балів.

За кожне невідпрацьоване пропущене заняття знімається від 1 до 5 балів. Якщо студент за семестр набрав менше 25 балів, до екзамену не допускається. При написанні письмової відповіді на екзамені чи контрольній роботі недозволено користуватися інформацією з Інтернет-мережі чи переписування з паперових носіїв інформації програмового матеріалу курсу. Викладач до початку навчальних занять розробляє програмові вимоги для затвердження кафедрою. Студент заздалегідь (не пізніше проведення останнього аудиторного заняття) має ознайомитись із програмовими вимогами для підготовки до складання іспиту із соціальної філософії.

8. Рекомендована література

1. Андрущенко В.М., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія: курс лекцій. – К.: Генеза, 1996. – 369 с.
2. Андрущенко В. Історія соціальної філософії. Підручник. – К., 2000.
3. Барулин В.С. Социальная философия. Учебник. –М.: Изд. , 1993. Ч.1.- 334 с.; Ч.2. -240 с
4. Вассиян Ю. Одиниця і суспільство. –Торонто: Золоті ворота, 1957.- 90 с.
5. Гаврилишин Б. Дороговкази в майбутнє. До ефективних суспільств. –К.: Основи, 1993. -238 с; К.: Пульсарі. - 2009. - 248 с.
6. Катаев С.Л.Сучасне українське суспільство. Навч. посібник. – К.: Центр навч. л-ри, 2006. – 200 с.
7. Кемеров В.Е. Введение в социальную философию. Учебник для вузов. – М.: Академ. Проект., 2008. – 314 с.
8. Крапивенский С.Э. Социальная философия. Учебник для вузов. – М.

- :Владос, 416 с.
9. Соціальна філософія. Хрестоматія: навч. посіб. Упорядники: М.Ю.Голянич, Ю.М.Москаленко. Івано-Франківськ. Лілея-НВ. 2019. – 352 с.
 10. Социальная философия. Учебник. – К.; Харьков, Единорог, 2002. – 736 с.
 11. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія. К.: Либідь. 1996. 384 с.
 12. Социальная философия. Словарь.– М.: Академ. проект, 2003. – 560 с.
 13. Таран В.О., Зотов В.М., Резанова Н.О. Соціальна філософія. Навчальний посібник. К.: Центр учбов. літ. – 2009. – 272 с.
 14. Тьоніс Ф. Спільнота та суспільство.–К.:“Дух і літера”,2005. – 259.
 15. Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. – 743 с.
 16. Франко І. Наука і її взаємини з працюючими класами; Мислі о еволюції в історії людськості; Що таке поступ? Одвертий лист до гал(ицької) української молодезі; Поза межами можливого //Франко І. Зібр. тв. у 50-ти т. –К.: Наук. думка, 1986. –Т.45. – 574 с.
 17. Франк С.Л. Духовные основы общества. – М.: Республика, 1992. –С.13-146.
 18. Фромм Э. Здоровое общество. – М.: Хранитель, 2006. – 539 с.; Фромм Е. Мати чи бути? Київ: Укр. письменник. 2010. 222 с.